

LEVÉL EGY VERGŐDŐ ZSIGA-MADÁRHOZ

SEFCSICH GYÖRGY

*Menj, fuss innen Aeneas. Csak volt Trója,
csak voltak Trójaiak.*

(Homérosz)

Drága barátom,

egyre gyakrabban gondolkodom Rád az utóbbi napokban, hetekben – és el-eljászom a gondolattal, hogy talán mégis csak Neked volt igazad akkor, amikor úgyszólván egyik napról a másikra (meggondolatlanul talán?) itt hagytál mindent (munkahelyet, megbecsülést, családot, barátokat, otthont, hazát . . .) és új életet kezdél ott valahol, a „messzi idegenben”. Megvitattuk mi ezt már százszor is talán, hiszen mindenkori találkozásaink elkerülhetetlen, örökös velejárója volt a kérdés: vajon melyikünk követett el akkor végzetes hibát? Becsültelek és irigyeltelek is egyszerre, hogy volt bátorságod kilépni az otthon megóvó-védelmező biztonságából, ki a „nagyvilág”-ba, megméretkezni és megméretetni egy idegen (a miénktől bizonytalannal objektívebb) értékrendben – és bizonyítani, hogy meg tudod állni ott is a helyed. Mi, akik akkor itthon maradtunk, elkerültük a nagy európai megméretetés lehetőségét és kockázatát – azzal vigasztalódtunk, hogy szegényebb, de tartalmasabb életet élünk, meg hogy mi itt tehattunk és tettünk is (talán) valamit az ittmaradásért, megmaradásért . . . Mert minket most sem a jobb élet reménye készített arra, hogy a megfutás gondolatát ízlelgessük mégis, hanem a megrendült hit, a bizonytalanság . . . és a rettegés.

Emlékszel talán – ha a múltba révedezve, régi tóparti történetekre meg emberekre emlékeztünk, szóba került valahányszor – a nyugdíjas színésznő nagynénire, aki žuljanai magányában csacsogó díszmadarakkal és kóbor macskákkal osztotta meg utolsó éveit? Zsigának hívták beszélő madarát (megcsodáltam nemegyszer, ha kicsit raccsolva-ropogtatva is, de érthetően kimondta: „kurrva Béla . . . kurrva Béla . . .”). Legutóbbi

ottjártunkkor – több éve már, hogy Mici néni a dubrovniki temetőben alussza örök álmát, a vén kőház is üresen ásít már a kék Adriára . . . és a madarak, macskák, fakuló illatok is ismeretlen emberek, egy egyre idegenebbé vaduló világ tűnő emlékei maradtak csupán – a beszélő Zsiga-madár örök érvényű igazságra ébresztett rá egyetlen perc alatt. Számára mi ott hangoskodó betolakodók voltunk, megzavartuk és veszélyeztettük a mindennapok bejáródott nyugalmát, félhomályos savanykás csendjét, és már röviddel érkezésünk után – felborzolt tollazattal (tüntetően kimutatva, hogy mi ott igen-nagyon nemkívánatosak vagyunk) kalitkájába vonult, csőrével a kalitkaajtót is magára csukva, és ott, a legsötétebb szegletben gubbasztva várta ki távozásunkat. Számára akkor már a kalitka nem a rabság kényszerű kiszolgáltatottságát, hanem az otthon biztonságos védettségét jelentette. Talán ez a Zsiga-madár féle világgép volt akkor régen ittmaradásom valódi oka is? Könnyen meglehet. Azóta szegény Zsiga számára is elveszett az otthon rabságának nyugalmas biztonsága, ő is kirepült talán – ha gyenge szárnyaival valóban repülni tudott – a korlátok nélküli, nagy és gyönyörű szabad világba. Végtelen tenger, hegyek és erdők felett szállhat, szárnyalhat már szabadon. De otthona, az már nincs többé, hiába tér meg fáradtan és vergődve az oly jól ismert kőház falához simuló fűgefára, nem szólítja nevén többé senki, csak idegen hangú-nyelvű ismeretlenek kiáltanak felé, hogy hess, madár, hess, madár . . . Drága barátom, mi most itt olyan időket élünk, amikor megnyíltak, felszakadtak előttünk is a kalitkaajtók, kegyetlen, gyűlölködő kelepelőkkel üzték, üzik ki, fel a levegőbe a gyenge szárnyú, riadt Zsiga-madarakat. És azok most tanácstalanul szálldosnak régi, volt rab-otthonuk üszkös falai felett . . . és felettük, közöttük vijjogó vércsék, sasok meg keselyűk ülik véres nászukat.

És mert nem hiszem, hogy még egyszer új hazát, új otthonot és békét-biztonságot nyújtó új kalitkát talált volna – el kellett mondanom Neked a szegény Zsiga-madár szomorú történetét. Mert az ő sorsa válasz a százszor is feltett kérdésre. Ott élsz Te már ugyan régen, de gondolatban egyre gyakrabban jársz itthon . . . és félsz, úgy látom, nagyon. Félsz, még nálunk is jobban, mert mi itt csak mindenünket veszíthetjük el, de számodra egy, a mindennél is értékesebb, az éltető remény csalóka csillogása hullhat, hullik széjjel. A majdani hazatérés, néhány békés és biztonságos év-évtized reményei fakulnak, foszlanak szerte. Hiszen érzed, hogy egyre inkább sürget az idő, a rokonok, közös barátok elmennek egymás után, a Te egészséged sem a régi már – és látva, hallva a hazai

---

híreket, kérdezed egyre: lehet-e, lesz-e hova megtérni majd? Vajon a keményen (fogcsikorgatva néha) megharcolt néhány tízezer márka és tisztesen megszolgált ausländer-nyugdíj biztosítja-e, biztosíthatja-e azt, amiben sok éven át bíztál, és amit annyira vártál?

Kérdéseidre, kétségeidre én sem tudom a választ. Barátom és testvérem, vergődő, haldokló, szegény Zsiga-madár . . . egyvalamit tudok azért biztosan: maradsz akár végleg fényes, gazdag új hazádban, vagy megtérsz ősi kőházad romjaira – nem lesz megnyugvásod, soha többé. Soha többé.

Szabadkán, 1995 januárjában